

Sygn. akt II PSKP 27/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący)

SSN Piotr Prusinowski

SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Starosty K.

przeciwko R. K.

o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 kwietnia 2021 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 grudnia 2018 r., sygn. akt III APa (...),

**uchyla w całości zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) i
poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 13
czerwca 2018 r., sygn. akt VII P (...), znosi w całości
postępowanie przed tymi Sądami i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 grudnia 2018 r., sygn. akt III APa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda Skarbu Państwa – Starosty K. od wyroku Sądu Okręgowego w G. - Sądu Pracy w G. z 13 czerwca 2018 r., sygn. akt VII P (...), którym Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo o pozbawienie wykonalności tytułów wykonawczych wniesione przeciwko R. K.

Pozwem z 8 listopada 2017 r. powód Skarb Państwa - Starosta K. wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci: wyroku Sądu Okręgowego w G. - Sądu Pracy w G. z 18 grudnia 2002 r. (sygn. akt VII P (...)), któremu sąd nadał klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi postanowieniem z 9 stycznia 2017 r., sygn. akt VII Po (...) w stosunku do powoda Skarbu Państwa - Starosty K. oraz wyroku Sądu Okręgowego w G. - Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 6 kwietnia 2006 r. (sygn. akt VII P Sądu Okręgowego w G. - Sądu Pracy w G.), któremu sąd nadał klauzulę wykonalności przeciwko dłużnikowi postanowieniem z dnia 9 stycznia 2017 r. sygn. akt VII Po (...) w stosunku do powoda Skarbu Państwa - Starosty K. Nadto złożył wniosek o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Uzasadniając pozew powód podał w wątpliwość skuteczność złożenia przez pozwanego wniosku egzekucyjnego w grudniu 2016 r. Na dzień złożenia wniosku nie istniały tytuły wykonawcze w nim wskazane, a tytuł wykonawczy załączony do wniosku nie był objęty wnioskiem o wszczęcie egzekucji.

W odpowiedzi na pozew pozwany R.K. wniósł o jego oddalenie w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł, ewentualnie o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c.

W sprawie ustalono, że prawomocnym wyrokiem z 18 grudnia 2002 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy w G. z siedzibą w G., w sprawie o sygn. akt VII P Sądu Okręgowego w G. - Sądu Pracy w G., zasądził od pozwanego (...) Zakładów [...] „D.” S.A. w Ż. na rzecz powoda R. K. kwotę 61.219,65 zł tytułem wynagrodzenia za pracę wraz z odsetkami w ustawowej wysokości, od kwot wyszczególnionych w poszczególnych podpunktach wyroku. Prawomocnym wyrokiem z 6 kwietnia 2006 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy w G. z siedzibą w G., sygn. akt VII P (...) zasądził od

pozwanego (...) Zakładów [...] „D.” S.A. w Ż. na rzecz powoda R. K. kwotę 186.642,90 zł brutto tytułem wynagrodzenia za pracę za okres od października 2002 r. do grudnia 2005 r. wraz z odsetkami w ustawowej wysokości od kwot wyszczególnionych w poszczególnych podpunktach wyroku.

Decyzją z 30 listopada 2016 r. Starosta K., wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej: (1) orzekł o nabyciu po (...) Zakładach [...] „D.” S.A. w związku z faktem niedopełnienia przez niego obowiązku wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego; (2) stwierdził, że w skład mienia przejętego przez Skarb Państwa po ww. podmiocie wchodzi prawo użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym działki (...) obręb Ż. o pow. 0,0143 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) (b) prawo użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym działki (...) obręb Ż. o pow. 2,72200 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) wraz z zabudowaniami.

W dniu 13 grudnia 2016 r. wierzyciel R. K. złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym, tj. wyrokowi Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 18 grudnia 2002 r., sygn. akt VII P (...) oraz wyrokowi Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt VII P (...) przeciwko Skarbowi Państwa jako następcy prawnemu (...) Zakładów [...] „D.” S.A. w Ż., z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przejętego mienia w postaci: prawa użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym działki (...) obręb Ż. o pow. 0,0143 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym działki (...) obręb Ż. o pow. 2,72200 ha, dla której Sąd Rejonowy w K. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) wraz z zabudowaniami.

W dniu 30 grudnia 2016 r. wierzyciel R. K. złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. R.P. wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście K., będącemu następcą prawnym dłużnika (...) Zakładów [...] „D.” S.A. w Ż., z nieruchomości dłużnika, tj.: prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w K. V Wydział Ksiąg

Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, dla której Sąd Rejonowy w K. V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) wraz z zabudowaniami, w celu zaspokojenia należności wynikających z tytułów wykonawczych, tj.: prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 18 grudnia 2002 r., sygn. akt VII P (...), wraz z klauzulą wykonalności nadaną na Skarb Państwa - Starostę K. oraz prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt VII P (...), wraz z klauzulą wykonalności nadaną na Skarb Państwa - Starostę K. Wierzyciel podał, iż załączył ww. tytuły wykonawcze w oryginale jako załączniki. Do wniosku o wszczęcie egzekucji nie zostały jednak załączone ww. tytuły wykonawcze, przy czym wierzyciel nie był wzywany do usunięcia braków formalnych wniosku. Do wniosku wierzyciel załączył wyrok Sądu Rejonowego w K. z 27 lipca 2006 r., sygn. akt IV P (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem z 16 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Po (...).

Prawomocnym postanowieniem z 9 stycznia 2017 r. w sprawie VII Po (...) Sąd Okręgowy w G. nadał klauzulę wykonalności: wyrokowi Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 18 grudnia 2002 r., sygn. akt VII P (...), w zakresie pkt I, wyrokowi Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt VII P (...), w zakresie pkt I, przeciwko Skarbowi Państwa jako następcy prawnemu (...) Zakładów [...] „D.” S.A. z siedzibą w Ż., z prawem powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do mienia nabytego decyzją Starosty K. z 30 listopada 2016 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w K. R.P. wszczął egzekucję z użytkowania wieczystego nieruchomości objętych księgą wieczystą nr (...) oraz księgą wieczystą nr (...), w sprawie prowadzonej pod sygn. KM (...), przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście K. z wniosku wierzyciela R. K., przy czym w zawiadomieniu o wszczęciu egzekucji z 10 lutego 2017 r. mylnie wskazał tytuł wykonawczy jako wyrok Sądu Rejonowego w K. z 22 lutego 2002 r., sygn. akt IV P (...), zaopatrzony w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z 16 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Pol (...) - na rzecz wierzyciela J.C. W pismach komornika do: dłużnika, wierzyciela, gminy, Sądu Rejonowego w K. oraz do komornika A. S. z 10 lutego 2017 r. wskazał, iż egzekucja prowadzona jest

na podstawie tytułu wykonawczego, tj. wyroku Sądu Rejonowego w K. z 27 lipca 2006 r., sygn. akt IV P (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem z 16 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Po (...). Postanowieniem z 21 marca 2017 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w K. R.P., w sprawie egzekucyjnej prowadzonej pod sygn. KM (...), na podstawie wniosku wierzyciela R.K. przeciwko dłużnikowi Skarbowi Państwa - Staroście K., na podstawie tytułu wykonawczego, tj. wyroku Sądu Rejonowego w K. z 27 lipca 2006 r., sygn. akt IV P (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nadaną postanowieniem z 16 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Po (...) uznał się niewłaściwym do dalszego prowadzenia sprawy i przekazał sprawę Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w K. W dniu 14 sierpnia 2017 r. wierzyciel R. K. złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. A.S. wniosek o rozszerzenie egzekucji przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście K., będącemu następcą prawnym dłużnika (...) Zakładów [...] „D.” S.A. w Ż., z nieruchomości dłużnika, w celu zaspokojenia należności wynikających z tytułów wykonawczych, tj.: prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 8 grudnia 2002 r. sygn. akt VII P (...), wraz z klauzulą wykonalności nadaną na Skarb Państwa - Starostę K., prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt VII P (...), wraz z klauzulą wykonalności nadaną na Skarb Państwa - Starostę K. Pismem z 6 września 2017 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w K. A.S. zawiadomił dłużnika o rozszerzeniu egzekucji w oparciu o powyższe tytuły wykonawcze.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z 13 czerwca 2018 r., sygn. akt VII P (...) oddalił powództwo (punkt pierwszy) oraz zasądził od Skarbu Państwa - Starosty K. na rzecz R.K. kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt drugi).

Wyrok ten zaskarżył apelacją powód, zarzucając mu naruszenie art. 797 § 1 k.p.c.; art. 9 ust. 2c ustawy z 20 sierpnia 1997 r. Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 1997 r. Nr 121, poz. 770); art. 130 § 1 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Okręgowy uznał, że apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy wskazał, że Sąd pierwszej instancji przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z art. 233 § 1 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie kwalifikacji prawnej, uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy dokonał swobodnej, a nie dowolnej oceny materiału dowodowego w sprawie, a Sąd Apelacyjny podzielił tę ocenę. Sąd pierwszej instancji w wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego dokonał właściwych ustaleń faktycznych w oparciu o wszechstronną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, w granicach zasady swobodnej oceny dowodów, zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Nadto ocena materiału dowodowego została dokonana przez Sąd pierwszej instancji w sposób bezstronny, zgodnie z zasadami wiedzy i logicznego rozumowania oraz doświadczeniem życiowym. W ocenie Sądu drugiej Instancji dokonane przez Sąd ustalenia faktyczne mogły stanowić podstawę rozstrzygnięcia. W kontekście powyższych wywodów należało uznać, że zarzuty zawarte w apelacji powoda mają jedynie charakter polemiczny w stosunku do prawidłowych ustaleń Sądu Okręgowego i jako takie nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny zaakceptował w całości ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie wadząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania.

W ocenie Sądu odwoławczego, Sąd Okręgowy prawidłowo przyjął, że na dłużniku (...) Zakładach (...) „D.” S.A. w Ż. jako podmiocie podlegającemu wpisowi w rejestrze RHB, ciążył obowiązek dokonania wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym, któremu nie sprostał. Uwzględniając, że siedziba znajdowała się w Ż., na terenie powiatu k., właściwym w sprawie jest Starosta K.

Sąd Apelacyjny dokonując wykładni literalnej art. 9 ust. 2c ustawy w zakresie zapisu – „wierzyciel nie złoży wniosku o wszczęcie egzekucji w terminie roku od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa”, uznał, że ustawodawca wymaga jedynie złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji. Nie ma wymogu, aby było to skuteczne wszczęcie egzekucji.

W niniejszej sprawie wniosek o wszczęcie egzekucji złożony przez R. K. 30 grudnia 2016 r. został złożony w sposób skuteczny oraz z zachowaniem ustawowego terminu, tj. w ciągu roku od chwili nabycia przez Skarb Państwa - Starostę K. (od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.).

Sąd Apelacyjny zauważył, że pozwany złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułom egzekucyjnym (wyroki Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. z siedzibą w G. z: 18 grudnia 2002 r., sygn. akt VII P (...) i 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt VII P (...)) 12 grudnia 2016 r. (data nadania w UP).

Z uwagi na szybkość postępowania klauzulowego pozwany mógł zakładać, że Sąd Okręgowy nada klauzulę wykonalności w terminie pozwalającym na dochowanie terminu wskazanego w art. 9 ust. 2c ustawy. Jednakże Sąd Okręgowy wezwał pozwanego do uzupełniania braków formalnych ww. wniosku, które zostały przez niego prawidłowo uzupełnione w ustawowym terminie 30 grudnia 2016 r. poprzez nadesłanie decyzji Starosty K. z 30 listopada 2016 r. z adnotacją, że decyzja ta stała się ostateczna 15 grudnia 2016 r.

Niewątpliwie sytuacja wierzycieli podmiotów, które nie dochowały obowiązku wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego była trudna, bowiem wydanie decyzji przez Starostę K., który wykonując zadanie z zakresu administracji rządowej orzekł o nabyciu z dniem 1 stycznia 2016 r. przez Skarb Państwa nieodpłatnie z mocy prawa mienia pozostałego po (...) Zakładach [...] „D.” S.A. w związku z faktem niedopełnienia przez niego obowiązku wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego oraz określił, co wchodziło w skład tego mienia - miało miejsce dopiero 30 listopada 2016 r., a stała się ona ostateczna 15 grudnia 2016 r. Ponadto pozwany nie był stroną postępowania i decyzja ta nie została mu doręczona. Postanowieniem z 9 stycznia 2017 r. w sprawie VII Po (...) Sąd Okręgowy w G. nadał klauzulę wykonalności: wyrokowi Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 18 grudnia 2002 r., sygn. akt VII P (...), w zakresie pkt I, wyrokowi Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt VII P (...), w zakresie pkt I, przeciwko Skarbowi Państwa jako następcy prawnemu (...) Zakładów [...] „D.” S.A. z siedzibą w Ż., z prawem powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności do mienia

nabytego decyzją Starosty K. z 30 listopada 2016 r. Sąd drugiej instancji podkreślił, że zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego w G. z 9 stycznia 2017 r. w sprawie VII Po (...) wywiódł Skarb Państwa - Starosta K., a Sąd Apelacyjny w G. postanowieniem z 7 kwietnia 2017 r. w sprawie III APz (...) oddalił zażalenie. Postanowienie z 9 stycznia 2017 r. w sprawie VII Po (...) stało się prawomocne 7 kwietnia 2017 r. i na podstawie zarządzenia z 30 maja 2017 r. wydano wierzycielowi tytuł wykonawczy z klauzulą, który został doręczony pełnomocnikowi R. K. w 28 czerwca 2017 r.

Mając na względzie powyższe uznać należało, że twierdzenia apelującego, że pozwany nie złożył w terminie ustawowym skutecznego wniosku o wszczęcie egzekucji i jego roszczenie wygasło są chybione, bowiem ustawodawca, nie wskazuje w art. 9 ust. 2c ustawy wymogu skuteczności egzekucji. Tym samym nie doszło do naruszenia podnoszonego w apelacji art. 9 ust. 2c ustawy.

Zdaniem Sądu Odwoławczego również zarzut naruszenia art. 797 § 1 k.p.c. okazał się chybiony. Zgodnie z art. 797 § 1 k.p.c. we wniosku o wszczęcie egzekucji lub żądaniu przeprowadzenia egzekucji z urzędu wskazuje się świadczenie, które ma być spełnione. Do wniosku lub żądania dołącza się tytuł wykonawczy.

W razie stwierdzenia, że określone w art. 797 wymagania wniosku o wszczęcie egzekucji nie zostały zachowane, będzie miał zastosowanie art. 130 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a zatem organ egzekucyjny wezwie wierzyciela do uzupełnienia wniosku w terminie tygodniowym pod rygorem jego zwrotu. Zarządzenie organu egzekucyjnego o zwrocie wniosku doręcza się tylko wierzycielowi (art. 130 § 4 w zw. z art. 13 § 2). Uprawnienie do zarządzenia zwrotu nie dotyczy żądania wszczęcia egzekucji grzywien, kar pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania, skoro w takiej sprawie komornik ma obowiązek działać z urzędu (T. Ereciński [red.], Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom V. Postępowanie egzekucyjne, WK, 2016).

W razie stwierdzenia braków formalnych wniosku, jak też nieprzedłożenia przez wierzyciela tytułu wykonawczego komornik powinien wezwać wierzyciela do uzupełnienia stwierdzonych braków formalnych wniosku lub przedłożenia tytułu

wykonawczego, jako warunku decydującego o możliwości i dopuszczalności wszczęcia i prowadzenia egzekucji przeciwko danemu dłużnikowi.

Komornik w wezwaniu do uzupełnienia braków formalnych wniosku powinien wskazać, jakiego rodzaju braki wierzyciel powinien uzupełnić i określić mu termin na ich uzupełnienie, pod rygorem zwrotu wniosku (E. Marszałkowska-Krześ, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz 2018).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego wobec złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji 30 grudnia 2016 r. bez załączenia właściwych tytułów wykonawczych powinna zostać uruchomiona przez komornika sądowego procedura mająca na celu uzupełnienie jego braków formalnych. Sąd odwoławczy nie podzielił stanowiska, że złożenie wniosku z 30 grudnia 2016 r. bez załączenia właściwych tytułów wykonawczych automatycznie powodowało naruszenie art. 797 § 1 k.p.c. i uniemożliwiało wszczęcie egzekucji, jak również, że doszło do naruszenia art. 130 § 1 k.p.c. przez błędne zastosowanie. Wniosek o wszczęcie egzekucji określał tytuły wykonawcze, z których wynikały należności i rodzaj egzekucji.

Brak formalny wniosku o wszczęcie egzekucji nie został dostrzeżony przez organ egzekucyjny - komornika sądowego, który nie wezwał wierzyciela do jego uzupełnienia, zaś postępowanie było prowadzone w dalszym ciągu. Tym samym należy stwierdzić, że wniosek o wszczęcie egzekucji został złożony w sposób skuteczny oraz z zachowaniem ustawowego terminu, tj. w ciągu roku od chwili nabycia mienia przez Skarb Państwa - Starostę K. (od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.). Zgodnie ze stanowieniem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z 12 czerwca 1996 r., III CZP 61/96, LEX nr 25394 czynności podjęte w toku postępowania egzekucyjnego przez komornika sądowego pozostają w mocy.

Podkreślić należy, że R. K. pomimo braku stosownego wezwania do uzupełniania przedmiotowego wniosku, w dniu 14 sierpnia 2017 r. złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K. A.S. wniosek o rozszerzenie egzekucji przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście K., będącemu następcą prawnym dłużnika (...) Zakładów [...] „D.” S.A. w Ż., z nieruchomości dłużnika, w celu zaspokojenia należności wynikających z tytułów wykonawczych, tj.: prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 8

grudnia 2002 r., sygn. akt VII P (...), wraz z klauzulą wykonalności nadaną na Skarb Państwa - Starostę K., prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy w G. z siedzibą w G. z 6 kwietnia 2006 r., sygn. akt VII P (...), wraz z klauzulą wykonalności nadaną na Skarb Państwa - Starostę K. i załączył właściwe tytułu wykonawcze. Zdaniem Sądu Apelacyjnego było to skuteczne uzupełnienie wniosku o wszczęcie egzekucji przez R. K., które *de facto* nie był związany ustawowym terminem określonym w art. 130 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wobec niewezwania go do uzupełniania braków formalnych wniosków w tym trybie.

Powyższy wyrok skargą kasacyjną zaskarżył Skarb Państwa – Starosta K. w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenia przepisów postępowania tj.:

- art. 67 § 2 k.p.c. w zw. z art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r., poz. 2261) wynikające z tego, że Skarb Państwa był zastępowany w sprawie przez pełnomocnika - radcę prawnego umocowanego przez Starostę K., pomimo obligatoryjnego zastępstwa przez Prokuratorię Generalną, które to uchybienie skutkuje nieważnością postępowania apelacyjnego na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c.;

- art. 379 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 386 § 2 k.p.c. przez nie- uwzględnienie nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji wynikającej z nienależytego umocowania pełnomocnika Skarbu Państwa, nie uchylenie wyroku tego Sądu i nie zniesienie postępowania w zakresie dotkniętym nieważnością;

II. naruszenia prawa materialnego, tj.:

- art. 9 ust. 2c w zw. z art. 9 ust. 2b ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 1997 r. Nr 121 poz. 770 ze zm.) w zw. z art. 797 § 1 k.p.c. i art. 776 k.p.c. przez błędną wykładnię ww. przepisów polegającą na uznaniu, że w przypadku, gdy wierzyciel posiada tytuł egzekucyjny wygaśnięcie roszczeń przeciwko Skarbowi Państwa udaremnia złożenie w terminie przewidzianym art. 9 ust. 2c PwuKRS wniosku o wszczęcie niedopuszczalnej na dzień złożenia wniosku egzekucji;

- art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. przez niewłaściwe zastosowanie przejawiające się w uznaniu, że nie nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie powoda wygasło.

W związku z powyższym skarżący wniósł o:

a) przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania przed Sądami pierwszej i drugiej instancji (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.);

b) uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z 17 grudnia 2018 r., sygn. akt III APa (...), a także wyroku Sądu Okręgowego w G. z 13 czerwca 2018 r., sygn. VII P (...), zniesienie w całości postępowania przed tymi Sądami i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania;

c) zasądzenie od pozwanego R. K. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o:

1. Oddalenie skargi kasacyjnej z uwagi na brak uzasadnionych podstaw;
2. Zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych, z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł;

ewentualnie, na wypadek uwzględnienia skargi kasacyjnej o:

3. Nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego z uwagi na okoliczności opisane w uzasadnieniu odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej okazały się uzasadnione w stopniu wskazującym na konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku, a także wyroku Sądu pierwszej instancji.

Na podstawie art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania.

W pierwszej kolejności należy rozpoznać najdalej idące zarzuty nieważności postępowania przed Sądem pierwszej, jak i drugiej instancji. Zarzuty te okazały się uzasadnione, postępowanie przed Sądami obu instancji dotknięte było nieważnością z uwagi na niewłaściwą reprezentację strony powodowej (art. 379 pkt 2 k.p.c.). Wskazać trzeba, że zgodnie z art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 762) zastępstwo Skarbu Państwa wykonywane przez Prokuratorię Generalną jest obowiązkowe do zakończenia sprawy w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy. W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że udział w zakończonej w danej instancji sprawie, objętej obowiązkowym zastępstwem Prokuraturii Generalnej, pełnomocnika ustanowionego przez podmiot reprezentujący Skarb Państwa, z pominięciem udziału Prokuraturii Generalnej, skutkuje nieważnością postępowania na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wskazuje wprost, że art. 67 § 2 zdanie drugie k.p.c. został ukształtowany jako wyjątek od ogólnej reguły wyrażonej w zdaniu pierwszym tego przepisu, zgodnie z którą kompetencję do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa ma organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej i pełnomocnicy ustanowieni przez tych reprezentantów. Z tego powodu w wypadkach określonych przez ustawodawcę zastępstwo procesowe Skarbu Państwa może być wykonywane wyłącznie przez Prokuratorię Generalną, nie zaś przez organy państwowych jednostek organizacyjnych, a przeprowadzenie postępowania z udziałem niewłaściwie reprezentowanego Skarbu Państwa powoduje jego nieważność (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2019 r., I CSK 148/18, LEX nr 2642387).

Strona pozwana w odpowiedzi na skargę kasacyjną wskazywała na orzeczenia Sądu Najwyższego, które (w jej ocenie) miałyby zawierać odmienne stanowisko do zaprezentowanego powyżej. Takiej konstatacji nie można jednak podzielić. Sąd Najwyższy w utrwalonej linii orzeczniczej wskazuje, że naruszenie art. 8 ust. 1 ustawy z 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (obecnie art. 7 ust. 2 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej

Polskiej) wywołuje skutek w postaci nieważności postępowania z powodu nienależycie umocowanego pełnomocnika (art. 379 pkt 2 k.p.c.), jeśli czynności zastępstwa procesowego wykonywał pełnomocnik ustanowiony przez podmiot reprezentujący Skarb Państwa. Wykonywanie tych czynności bezpośrednio przez organ *statio fisci* może natomiast prowadzić do nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 10 stycznia 2013 r., IV CSK 403/12, OSP 2013 nr 11, poz. 111; z 24 czerwca 2015 r., II CSK 506/14, OSP 2016 nr 4, poz. 41 - oba z glosą M. Dziurdy). Należy przy tym również zauważyć, że chociaż w orzecznictwie Sądu Najwyższego zaakceptowano możliwość sanowania na etapie postępowania odwoławczego uchybienia procesowego spowodowanego reprezentowaniem strony przed sądem pierwszej instancji przez wadliwie umocowanego pełnomocnika procesowego, poprzez akceptację przez mocodawcę czynności dokonanych przez tego pełnomocnika (por. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 8 lipca 2008 r., III CZP 154/07, OSNC 2008 nr 12, poz. 133), to z sytuacją taką nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie, bowiem nie doszło tutaj do jakiegokolwiek sanowania czy potwierdzenia działań wadliwie umocowanego pełnomocnika na etapie postępowania drugoinstancyjnego.

Biorąc pod uwagę powyższe, w ocenie Sądu Najwyższego w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, zarówno postępowanie przed Sądem Okręgowym, jak i przed Sądem Apelacyjnym było dotknięte nieważnością, bowiem powód – jednostka Skarbu Państwa - nie był reprezentowany przez Prokuratorię Generalną RP, mimo że zastępstwo to było obowiązkowe. Jednocześnie powód nie działał samodzielnie, a przez pełnomocnika procesowego, co uzasadniało stwierdzenie nieważności na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c. Nie można przy tym podzielić stanowiska pozwanego, że nieważność postępowania nie miała wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, bowiem naruszenia przepisów prowadzące do nieważności są zawsze na tyle istotne i dotyczą przepisów o fundamentalnym znaczeniu dla sytuacji procesowej strony, że muszą one mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy.

Z uwagi na stwierdzoną nieważność, powodującą konieczność zniesienia postępowania w pierwszej i w drugiej instancji rozpoznawanie zarzutów naruszenia prawa materialnego stało się bezprzedmiotowe.

W związku z powyższym orzeczono jak w sentencji, zgodnie z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.